

8 Možnosti vzdělávání sluchově postižených (Komunikační přístupy ve školách pro sluchově postižené)

1 Orální metoda

Cílem je:

- formovat mluvenou řeč na základě hmatu a zraku
- aktivizovat zbytky sluchu

Zásady orální metody:

- žákovi je exponováno slovo v mluvené a písemné podobě
- nové slovo zapadá do kontextu navozené situace
- podpora pomocí daktylních znaků
- stálé vystavování dítěte mluvené řeči nejen ve školním prostředí

Důvody pro orální metodu:

- snadnější interkulturní komunikace
- snadnější proniknutí do kultury majoritní společnosti slyšících
- tvrzení, že rozvoj myšlení je závislý na kvalitě mluvené řeči

Důsledky striktní orální metody:

- nehomogenní komunita SP
- zhoršení úrovně jazyka u SP ve všech jeho rovinách
- SP dosahují mnohem menších výsledků zejména v oblasti, kde mluvený jazyk slouží jako jediný prostředek získávání informací

2 Totální komunikace

- TK je filozofie určitého způsobu myšlení
- TK je způsob komunikace - neslyšící
- i slyšící se chtějí vzájemně co nejlépe pochopit
- TK je praktická metoda pro navázání komunikace s neslyšícími (neslyšící i slyšící použijí všechny dostupné prostředky k porozumění)

Prostředky dorozumívání v rámci TK:

- pomocné artikulační znaky – vizuální kontakt
- pantomima, mimika, dramatizace
- prstová abeceda
- mluvený jazyk – mluva, odezírání, čtení, psaní
- posunkové systémy – všeobecně užívaná gesta, postoj těla
- znakový jazyk, znakovaná čeština

Kritika TK (Pulda 1999):

- děti sledují jenom ruce – nenaučí se srozumitelně mluvit ani odezírát
- mnozí učitelé SP nedokáží současně mluvit a znakovat

- je zanedbána raná sluchově – řečová výchova
- zisk ze slyšení se ztrácí, připojí-li se posunky

3 Bilingvální výchova

System bilingvální komunikace (Krahulcová – Žatková, 2002)

- komunikace sluchově postižených, kdy je přenos informací ve dvou jazykových kódech
- (znakový jazyk neslyšících a mluvený, orální většinový jazyk)
- mluvenou řeč nelze zvládnout bez současného vyučování ZJ
- jenom ZJ zajišťuje přirozené podmínky jazykového vývoje
- užívání ZJ neomezuje potřebu neslyšícího dítěte dorozumívat se
- cíl bilingválního vyučování neslyšících dětí je normální jazykový vývoj v atmosféře porozumění a úspěchu

Podmínky pro realizaci bilingválního přístupu (Domancová)

- realizace výzkumu teorie ZJ a tvorba metodik aplikace ZJ v procesu výchovy a vzdělávání neslyšících
- přirozené akceptování společenství SP a jejich jazyka
- akceptování bilingválního přístupu ze strany rodičů
- příprava pedagogických pracovníků
- nové kurikulum
- zabezpečení přirozeného kontaktu mezi neslyšícími a slyšícími osobami
- víra v úspěch bilingválního vzdělávání

Problematika integrace sluchově postižených žáků

Činitelé účastníci se procesu integrace a jejich předpoklady

- sluchově postižené dítě
- rodina
- učitel
- spolužáci

Přednosti integrace SP do školy běžného typu

- dítě nemusí během týdne bydlet v internátě, doma citové zázemí
- doma má dostatek mluvních vzorů k napodobování
- identifikace se skupinou slyšících
- slyšící přátelé, pokračování sluchově-řečové výchovy, běžné sociální vzory
- společné aktivity po škole (kroužky)
- partner spíše slyšící
- význam též pro slyšící děti
- běžná škola je motivací a výzvou - lepší návaznost školy na SŠ a VŠ

Nevýhody integrace

- učitel nemusí vždy odhadnout speciální potřeby SP žáka, ne vždy kvalitní vysvětlení
- SP dítě se může cítit izolované
- slyšící spolužáci nejsou vždy ochotni pomoci
- třídy se špatnou akustikou, zvýšená hladina zvuku ve třídě – architektonické, akustické, materiální podmínky
- zaniknou výborní SP žáci ve třídě
- větší vytížení rodičů během týdne

Doporučená literatura k problematice:

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998

JANOTOVÁ, N., SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998.

Seznam škol a školských zařízení pro sluchově postižené v ČR

- **Mateřská škola a Základní škola pro sluchově postižené** – Novoměstská 21, Brno
Tel. 541 226 090
<http://www.sssbrno.cz/zsdeafbrno/>
- **Střední škola pro sluchově postižené a Odborné učiliště** – Gellnerova 1, Brno
Tel. 541 220 464, 541 220 083
<http://www.spsobrno.webz.cz/>
- **Mateřská škola, Základní škola pro sluchově postižené a Dětský domov** – Široká 42, Ivančice
Tel. 546 451 931
<http://specialniskola.euweb.cz/>
- **Mateřská škola a Základní škola pro sluchově postižené** – Školní 3208, Kyjov
Tel. 518 612 054, 603 879 031
<http://www.mszykyov.cz/>
- **Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené** – tř. Kosmonautů 4, Olomouc
Tel. 585 567 111
<http://www.sluch-ol.cz/1024x768/index.html>
- **Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené** – Spartakovců 1153, Ostrava-Poruba
Tel. 596 937 816 – 18
<http://www.deaf-ostrava.cz/Homepage.htm>
- **Mateřská, základní a střední škola pro sluchově postižené** – Vsetínská 454, Valašské Meziříčí
Tel. 571 622 503, 571 615 641
<http://www.val-mez.cz/>
- **Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené** – Riegrova 1, České Budějovice
Tel. 387 022 921
<http://www.sluchpostcb.cz/>
- **Základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené** - Mohylová 90, Plzeň
Tel. 378 60 99 39
<http://www.sluchpost-plzen.cz/>
- **Střední škola, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené** – Štefánikova 549, Hradec Králové
Tel. 495 272 398
<http://www.neslhk.com/>
- **Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené** – E. Krásnohorské 921, Liberec
Tel. 482 416 411
<http://www.ssplbc.cz/>
- **Gymnázium, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené** – Ječná 27/530, Praha 2
Tel. 224 942 153
<http://www.jecna27.cz/uvod/uvod.htm>
- **Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené** – Výmolova 169, Praha 5 - Radlice

Tel. 251 555 356

<http://www.sksp.org/index.php>

- **Základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené** – Holečkova 4, Praha 5

Tel. 257 323 038

<http://www.mujiweb.cz/skolstvi/skoly.sp>